

Posudek

Roman Míčka: Michael Novak a Patrick Buchanan jako významní představitelé současného amerického politického katolicismu

Disertační práce: UK PRAHA, Filozofická fakulta, Ústav politologie
Praha 2014

Nejdříve úvodní poznámka: můj posudek je determinován historickým školením, zatímco práce je politologická. Přes příbuznost těchto oborů je třeba si uvědomit i rozdíly. Pro politologa je zřejmě běžné vycházet z pojmů, analyzovat je, třídit apod. Pro historika je prioritní konkrétní realita (k níž samozřejmě patří například i oblast imaginace) a především její vývoj, většinou si vystačí s obecným chápáním pojmů – výjimku snad tvoří popis vývoje tzv. procesuálních termínů. Tuto poznámku uvádím proto, abych zmínil limity svého chápání politologické disertace. V tomto smyslu oceňuji, že autor zařadil kapitolu 2 (Život, dílo a proměny myšlení Novaka a Buchanana), protože právě tuto pasáž je možno nazvat zárodečně historickou.

Mohu v každém případě uvést, že práce je napsána srozumitelně, dobře se čte a je logicky členěna. Je opřena o studium primární a relevantní sekundární literatury; je zřejmé, že autor se tématem zabývá delší dobu a že svá témata vhodně promyslel a uspořádal. Přitom je jisté, že americké politické realie a tamní situace není pro Středoevropana zcela přehledná a občas i pochopitelná. V tomto smyslu je zapotřebí ocenit i doktorandovu odvahu. Existuje zde jistá mentalitní bariéra mezi kontinenty, která neumožňuje aplikovat evropské standardní analytické rámce, což si autor evidentně uvědomuje, protože v seznamu citované literatury jsou texty, které se zabývají rozdílem mezi evropskou a americkou kulturou, politikou a náboženstvím a potřebou je vidět v jejich jinakosti.

Téma disertace je pro české prostředí zajímavé. David Novak je známý a často diskutovaný autor, byl v devadesátých letech několikrát v Praze a snažil se seznámit s procesem české a především polské transformace (což bylo na něm velice sympatické!). Patrick J. Buchanan je známý méně, proto především v jeho případě se jedná o osobnost, kterou je vhodné českému intelektuálnímu společenství představit. Autor se pokusil o srovnání těchto autorů, což je samozřejmě namístě. V tomto ohledu jsou si ostatně politologie a historie blízké. Snad je relevantní otázka, proč si autor vybral právě tyto dvě postavy. Nedávno jsem měl možnost si psát s jedním redaktorem konzervativního amerického časopisu First Things, který mě přesvědčoval, že jedním z nejvýznamnějších katolických konzervativců byl kněz Richard John Neuhaus. To může být samozřejmě velmi subjektivní a toto vyjádření jsem bral s jistou rezervou, otázka výběru je ale velmi důležitá a v disertační práci zásadní. Pokud bych vzal vážně klasifikaci Avery Dulese, uvedenou v práci na str. 22, kterou autor považuje za „velmi

výstižnou“, musím se ptát, proč nebyla pro srovnání ještě vybrána alespoň jedna osobnost reprezentující jinou strategii, než reprezentují Novak a Buchanan. Takto to totiž vypadá, jako by autor přisvědčoval těm, kteří americký konzervatismus rozdělují do dvou základních proudů. To ale sám autor kritizuje.

Pokud mohu posoudit, práce není nakonec příliš analytická, ale spíše popisná. Komparace dvou autorů v pěti tématických okruzích je relativně nenáročnou metodou, v této práci jde více o deskripci a základní kategorizování názorů a postojů, než o jejich hlubší metodickou analýzu. Kolegům politologům nechávám na rozhodnutí, zda pojmy používané ke kategorizaci názorů (např. „neokonzervatismus“, „paleokonzervatismus“, „nacionalismus“, „partikularismus“ apod.) jsou dostatečně analytické a v politologickém diskursu neproblematické. Autor mohl také v úvoduvíce vysvětlit, proč zvolil právě oněch pět okruhů.

Práce seznamuje téměř výhradně s americkou a českou reflexí amerického politického katolicismu. Škoda, že chybí (snad s výjimkou 4. kapitoly o ekonomických otázkách) alespoň základní přehled o tom, jak se toto téma objevuje jiných evropských politologických diskurzech. V této souvislosti by bylo zajímavé například Polsko, ale třeba i Německo nebo Francie. Šlo by jistě o další, poměrně náročný výzkum, jeho výsledky by byly jistě zajímavé.

Formální stránka odpovídá standardům vědecké práce. Text i poznámkový aparát je zpracován vcelku pečlivě. V práci se vyskytují drobné překlepy, bohužel i v názvech kapitol (4. a 6.). Pro případné vydání doporučuji ještě jednu jazykovou korekturu.

Závěrem konstatuji, že práce splňuje nároky kladené na disertační práce a doporučuji ji k obhajobě. V rámci jejího průběhu by mohla zaznít otázka, co autor soudí o fenoménu hledání společné „frontové konzervativní linie“, na níž se řadí někteří současní američtí konzervativci, evangelikální křesťané a židovští intelektuálové.

prof. Jiří Hanuš

Historický ústav FF MU

Brno, 5. 5. 2014